

**ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΟΛΑ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΕΥΘΥΝΟΝΤΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ
ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ**

***Όλα τα Προγράμματα παρέχονται δωρεάν
Περίοδος υποβολής αιτήσεων συμμετοχής
Τετάρτη 9 Νοεμβρίου – Παρασκευή 16 Δεκεμβρίου 2022
Έναρξη Προγραμμάτων Δευτέρα 16 Ιανουαρίου 2023***

Γ Λ Ω Σ Σ Α

ΤΙ ΓΝΩΜΗ ΕΧΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ GREEKLISH? ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΧΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΤΑΣΕΙΣ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγήτρια: Ευγενία Μαλικούτη, Φιλολογος-Γλωσσολόγος (ΜΑ), Εκπαιδευτικός, Απόφοιτη Τουρκικών Σπουδών (ΜΑ)

Τα Greeklish, ως γραφηματική απόδοση της ελληνικής γλώσσας με λατινικό αλφάβητο, είναι διαδεδομένα μεταξύ των χρηστών ηλεκτρονικών μέσων, ιδιαιτέρως των νέων. Η χρήση του λατινικού αλφαβήτου στην ψηφιακά διαμεσολαβημένη γραπτή επικοινωνία θεωρήθηκε η προσφορότερη πρακτική την εποχή που οι ελληνικοί χαρακτήρες δεν υποστηρίζονταν από τα λογισμικά των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Οι τεχνολογικοί περιορισμοί ως προς την «αναγνώριση» των ελληνικών γραμματοσειρών έχουν σε μεγάλο βαθμό εκλείψει. Λόγοι επικοινωνιακοί, συμβολικοί, η συνήθεια ή η μόδα διατηρούν σε χρήση αυτόν τον συμπληρωματικό κώδικα. Δείγματα γραφής της ελληνικής γλώσσας με λατινικούς χαρακτήρες συναντούμε ήδη σε λογοτεχνικά κείμενα του 17^{ου} αιώνα. Ωστόσο, το σύγχρονο φαινόμενο των Greeklish, με διαφορετική κοινωνική και επικοινωνιακή κατανομή, έχει συγκεντρώσει το ενδιαφέρον -ενίοτε δε και τα πυρά- της εκπαιδευτικής κοινότητας, των μέσων μαζικής ενημέρωσης αλλά και των γλωσσολογικών κύκλων.

Σκοπός του προγράμματος είναι οι μαθητές να διερευνήσουν το φαινόμενο των Λατινοελληνικών ως προς τις πρακτικές και ιδεολογικές παραμέτρους του. Επιμέρους στόχο αποτελεί η καλλιέργεια μεταγλωσσικής επίγνωσης, ώστε να επιλέγουν συνειδητά αν και σε ποιες περιστάσεις θα χρησιμοποιήσουν τα Greeklish στις γραπτές ηλεκτρονικές τους επικοινωνίες, να συνειδητοποιήσουν τους λόγους προτίμησης ή αποφυγής τους, τις συνέπειες από τη χρήση και διάδοσή τους. Επιδιώκεται οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τα διαφορετικά συστήματα μεταγραφής και να διαμορφώσουν εμπειριστατωμένες στάσεις απέναντί τους.

Με αφορμή σύντομα, αυθεντικά κείμενα γραμμένα σε Greeklish, οι μαθητές/-τριες παρατηρούν το προφίλ των συντακτών/ομιλητών και την ορθογραφική ανομοιογένεια στη μεταγραφή των ελληνικών με χαρακτήρες του λατινικού αλφαβήτου, σύμβολα και

αριθμούς. Δουλεύοντας σε ομάδες καλούνται να επεξεργαστούν κείμενα γνώμης και βίντεο σχετικά με τα Greeklish, με σκοπό να διακρίνουν χρηστικές και ιδεολογικές παραμέτρους του φαινομένου (περιβάλλοντα, αιτίες, συνέπειες χρήσης, αξιολογικές στάσεις), να κατηγοριοποιήσουν τα σχετικά επιχειρήματα υπέρ ή εναντίον της χρήσης και να προβληματιστούν πάνω σε αισθητικές και ιδεολογικές προεκτάσεις της.

Ερωτήματα

- Σε ποια περιβάλλοντα και επικοινωνιακές περιστάσεις εμφανίζονται τα Greeklish και ποιοι είναι οι πιο συχνοί χρήστες τους;
- Ποιοι είναι οι λόγοι χρήσης των Greeklish;
- Ποια συστήματα μεταγραφής της ελληνικής γλώσσας σε λατινικούς χαρακτήρες εφαρμόζονται και σε ποιον βαθμό ακολουθούνται με συνέπεια;
- Ποια η σχέση των Greeklish με την ιστορική ορθογραφία της ελληνικής γλώσσας;
- Πώς συνδέονται τα Greeklish με το επίπεδο λόγου (ανεπίσημο, επίσημο), ζητήματα ταυτότητας των χρηστών και ευρύτερα ιδεολογικά θέματα;

Λ Ο Γ Ο Τ Ε Χ Ν Ι Α

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΗΡΩΑΣ «ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΠΟΥ ΑΝΤΕΧΕΙ»

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγήτρια: Μελίνα Σιδηροπούλου, Δημοσιογράφος- Συγγραφέας

Μία από τις σημαντικότερες αρετές του ανθρώπου είναι να αντέχει τις δυσκολίες στη ζωή, να μη χάνει τον εαυτό του, να σηκώνεται όταν πέφτει και να ξαναπροσπαθεί. «The resilient child» είναι ο όρος που περιγράφει στα αγγλικά το φαινόμενο αυτό: το παιδί που αντέχει.

Από το πιο «δυνατό κορίτσι στον κόσμο» την Πίπη Φακιδομύτη ως τον Χάρι Πότερ, τον Κρεγκ από το graphic novel Blankets ή ακόμα και τον Οδυσσέα, λογοτεχνικοί ήρωες είναι εκεί για να ρίξουν φως στα μονοπάτια των δοκιμασιών και της ήττας. Εμπόδια, ανατροπές, εξωτερικά γεγονότα, αστάθμητοι παράγοντες μάς μαθαίνουν την αξία των ελιγμών στη ζωή, της υπομονής και της επιμονής, της προστασίας και της φροντίδας του εαυτού, της σημασίας να ζητά κανείς και να δέχεται βοήθεια όταν τη χρειάζεται. Κυρίως όμως τα παιδιά που αντέχουν, έχουν κρυμμένο μέσα τους το πιο δυνατό όπλο: την πεποίθηση ότι «αύριο θα είναι μια άλλη μέρα», όπως γράφει στο μυθιστόρημά της «Όσα παίρνει ο άνεμος» η Μάργκαρετ Μίτσελ.

Στόχοι του προγράμματος

- ✓ να γνωρίσουν τα παιδιά λογοτεχνικούς ήρωες που επιμένουν στον δρόμο τους
- ✓ να μπορούν να αναγνωρίζουν διαφορετικά επίπεδα και πτυχές σε μια ιστορία
- ✓ να κατανοήσουν τον όρο resilient child σύμφωνα με την ψυχολογία

Εξέλιξη του προγράμματος

- Ανάγνωση αποσπασμάτων από βιβλία με ήρωες
- Προβολή σύντομων βίντεο από ταινίες βασισμένες σε βιβλία
- Δημιουργική άσκηση με τα παιδιά

ΙΣΤΟΡΙΑ - ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Η ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΕΙΚΟΝΕΣ ΚΑΙ ΚΕΙΜΕΝΑ

(Β΄ τάξη) Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγήτρια: Ειρήνη Πάνου, Δρ. Βυζαντινολόγος

Σκοπός του προγράμματος είναι η κατανόηση εκ μέρους των μαθητών των δομών της έκφρασης της εικονομαχικής έριδας τόσο από πλευράς τέχνης όσο και από τις γραπτές μαρτυρίες.

Εξέλιξη του προγράμματος: Παρουσιάζεται η εικόνα «η Κυριακή της Ορθοδοξίας» και εφορμώμενοι από την επεξηγηματική παρουσίαση των εικονογραφικών στοιχείων της, θα ανάγουμε το περιεχόμενό της στις θεολογικές εξελίξεις που κυριάρχησαν πριν, κατά τη διάρκεια και μετά το τέλος της Εικονομαχίας το 843. Γιατί, για παράδειγμα, απεικονίζεται η Θεοτόκος Βρεφοκρατούσα κατά τον εορτασμό της οριστικής αναστήλωσης των εικόνων στο Βυζάντιο; Ποιος ο ρόλος της Παναγίας και γιατί είναι σημαντική η θέση Της ως μητέρας; Ποιες οι ρίζες του φαινομένου και τι μας λένε τα κείμενα για τους εικονόφιλους και τους εικονοκλάστες; Ποιοι πήραν αποφάσεις για τη λατρεία ή όχι των εικόνων και πού το εντοπίζουμε στην εικόνα την οποία θα χρησιμοποιήσουμε ως παράδειγμα;

Στόχος του προγράμματος: Η παράλληλη παρουσίαση κειμένων και τέχνης βοηθά τους μαθητές να κατανοήσουν πώς απεικόνισαν οι Βυζαντινοί τις μεγάλες θρησκευτικές αλλαγές αλλά και τον ρόλο της τέχνης να δομήσει οπτικά το χριστιανικό δόγμα που αποκρυσταλλώθηκε κατά τη διάρκεια της ταραχώδους αυτής περιόδου.

Δραστηριότητα

Η δραστηριότητα έχει ως στόχο τη βιωματική προσέγγιση του φαινομένου μέσα από τη συμμετοχική διαδικασία. Οι μαθητές χωρίζονται σε δύο ομάδες, τους εικονομάχους και τους εικονοκλάστες ενώ προεδρεύει ο Πατριάρχης και μια Αυτοκράτειρα. Οι υπόλοιποι μαθητές είναι οι κριτές. Οι δύο ομάδες εκθέτουν τις απόψεις τους μέσα από κάρτες που θα τους έχουν δοθεί και οι κριτές θα κρίνουν ποιος έχει δίκιο, και την άποψή τους θα αποδεχθεί (ή όχι) ο Πατριάρχης και η Αυτοκράτειρα, η οποία και θα εκδώσει το αυτοκρατορικό διάταγμα. Άραγε, ποια άποψη θα επικρατήσει;

ΕΙΝΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΒΑΡΕΤΗ;

Πόλεμοι, κρίσεις, δημοκρατίες και δικτατορίες στη νεότερη Ελλάδα

(Γ' τάξη) Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90'

Εισηγητής: Δημήτρης Μπαχάρας, Δρ. Ιστορίας, Διδάσκων του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και του Ιονίου Πανεπιστημίου, Υπεύθυνος ιστορικών αρχείων ΕΛΙΑ-ΜΙΕΤ

Σκοπός του προγράμματος

Τι είναι ιστορία; Προσπαθώντας να εξοικειώσουμε τα παιδιά με τις έννοιες της ιστορίας, τη χρησιμότητά της και τις χρήσεις της, παρουσιάζουμε τις πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις στην ελληνική ιστορία από τις αρχές του 20ού αιώνα έως τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, με έμφαση στις άγνωστες περιόδους.

Μέθοδοι/Εργασία

Διαδραστικά παιχνίδια αναγνώρισης και ανάγνωσης αρχειακών πηγών, χωρισμός ομάδων για δράσεις όπως έρευνα - αναζήτηση στο διαδίκτυο πληροφοριών ή πηγών ή βιβλίων σχετικών με τα θέματα που διδάσκονται, χρήση χαρτών για τη σύνδεση ιστορίας-γεωγραφίας, προβολή ολιγόλεπτων ντοκιμαντέρ, φωτογραφίες, αρχειακό υλικό όπως επιστολές μεταξύ βασιλέων και πρωθυπουργών, αφίσες, παρτιτούρες, άρθρα από εφημερίδες, ιστορικοί χάρτες, ντοκιμαντέρ και άλλο υλικό από τα αρχεία του ΕΛΙΑ-ΜΙΕΤ.

Εξέλιξη του προγράμματος

- Η πρώτη δεκαετία του 20ού αιώνα
- Οι Βαλκανικοί πόλεμοι
- Ο Εθνικός Διχασμός και ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος
- Η Μικρασιατική εκστρατεία
- Η πρώτη δικτατορία και η πρώτη αβασίλευτος δημοκρατία
- Τα στρατιωτικά κινήματα του Μεσοπολέμου
- Η μεγάλη τετραετία του Ελευθέριου Βενιζέλου και η οικονομική κρίση του 1929-30
- Η δικτατορία του Μεταξά
- Ο Ελληνοϊταλικός πόλεμος του 1940-41

Στόχος του προγράμματος είναι να καλυφθούν ιδιαίτερα η πρώτη δεκαετία του 20ού αιώνα, ο Εθνικός Διχασμός και η περίοδος μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, κατά την οποία εκδηλώνονται πολλαπλά στρατιωτικά κινήματα και δικτατορίες, ενώ εγκαθιδρύεται η πρώτη αβασίλευτος δημοκρατία και η χώρα χρεωκοπεί για ακόμη μία φορά.

Λ Α Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

«ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΚΑΗΜΟΥΣ ΣΟΥ ΤΟΥΣ ΠΛΕΚΕΙΣ ΨΙΛΟΒΕΛΟΝΙΑ...»

Η ΛΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΙΣΣΩΝ

(Γ' τάξη) Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90'

Σχεδίαση προγράμματος: Αλεξάνδρα Τουτουντζή, Υποψήφια Διδάκτωρ, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Υλοποίηση προγράμματος: Αλεξάνδρα Τουτουντζή, Κωνσταντίνα Ανδριανοπούλου, Δρ. Ιστορίας

Ήδη από τα τέλη του 19ου αιώνα η πρόνοια ήταν ένας προνομιακός χώρος για τις κυρίες της αστικής Αθήνας, οι οποίες ήθελαν να διεκδικήσουν μια πιο έντονη παρουσία στη δημόσια σφαίρα. Ιδιαίτερα η φροντίδα των απόρων παιδιών, των ορφανών, τις ανάγκες των οποίων το κράτος αδυνατούσε να καλύψει, επέτρεπε στις γυναίκες να έχουν έναν πιο ενεργό κοινωνικό ρόλο μέσω του εθελοντισμού και με αφετηρία τον στερεοτυπικό τους ρόλο ως μάνες. Παράλληλα, άρχισαν να διαμορφώνουν τα πρώτα φεμινιστικά αιτήματα, που αφορούσαν κατά κύριο λόγο στην εκπαίδευση και την εργασία. Οι πιο ευνοημένες κοινωνικά γίνονταν δασκάλες. Τι συνέβαινε όμως με τα ορφανά φτωχά κορίτσια που δεν είχαν καμία δυνατότητα να μορφωθούν;

Για να απαντήσουν στο αίτημα αυτό, οι πρώτες φεμινίστριες έφτιαξαν ορφανοτροφεία και σχολές λαϊκής τέχνης, όπου οι νεαρές άπορες μπορούσαν εσώκλειστες να μάθουν μια τέχνη που εντασσόταν ήδη στις «γυναικείες ασχολίες» και θα τους επέτρεπε να βιοποριστούν: το πλέξιμο, το κέντημα, το εργόχειρο, τη σταυροβελονιά. Οι περισσότερες από αυτές τις σχολές λειτουργούσαν και ως εργαστήρια-βιοτεχνίες λαϊκής τέχνης, που πουλούσαν τις δημιουργίες τους είτε σε δικό τους πρατήριο είτε σε εκθέσεις χειροτεχνικών προϊόντων. Μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, λοιπόν, και την άφιξη των προσφύγων, φεμινιστικές ομάδες, γυναίκες της αστικής τάξης άρχισαν να λειτουργούν από τη μια ορφανοτροφεία-σχολές λαϊκής τέχνης για άπορα και ορφανά προσφυγόπουλα και από την άλλη εργαστήρια βιοτεχνίες παραγωγής ειδών λαϊκής τέχνης, τα προϊόντα των οποίων πουλούσαν οι ίδιες σε πρατήρια και εκθέσεις στις οποίες επίσης συμμετείχαν εθελοντικά.

Εξέλιξη προγράμματος

Το πρόγραμμα έχει ως θεματικό άξονα το γυναικείο δίκτυο που στηρίχθηκε στη λαϊκή τέχνη και δημιουργήθηκε για την αποκατάσταση των προσφυγισσών. Αρχικά και πιο αναλυτικά παρουσιάζονται οι σχολές λαϊκής τέχνης με εστίαση στο παράδειγμα της επαγγελματικής σχολής Θηλέων Το Ελληνικό Σπίτι ή Σπίτι του Κοριτσιού. Η αδιάλειπτη λειτουργία του συγκεκριμένου ιδρύματος από το 1922 ως το 1980 μας επιτρέπει να εντάξουμε το ζήτημα της επαγγελματικής αποκατάστασης των προσφυγισσών στο ευρύτερο ζήτημα της γυναικείας χειραφέτησης.

Στη συνέχεια, γίνεται μια αναφορά στα εργαστήρια ειδών λαϊκής τέχνης στα οποία εργαζόνταν προσφυγοπούλες, αλλά και σε πρατήρια και εκθέσεις λαϊκής τέχνης, όπως αυτές που οργανώθηκαν στο πλαίσιο των Δελφικών Γιορτών στα 1927 και 1930, όπου η γυναικεία παρουσία ήταν κυρίαρχη και τα λαϊκά τέχνηρα, ως εμπορικά προϊόντα πια, ξεπέρασαν τα ελληνικά σύνορα. Η παρουσίαση θα συνοδεύεται με οπτικοακουστικό υλικό και θα ολοκληρωθεί με τη συμμετοχή των μαθητών/τριών σε δραστηριότητες με τη χρήση πρωτογενούς αρχαιικού υλικού και δευτερογενών πηγών, στην οποία θα αναδειχθεί η έμφυλη διάσταση του προσφυγικού ζητήματος όχι μόνο στο τότε αλλά και στο σήμερα.

Στόχοι προγράμματος είναι να κατανοήσουν οι μαθητές:

- ✓ τα προβλήματα των προσφύγων από την πλευρά των ορφανών κοριτσιών και γυναικών
- ✓ τον ρόλο των γυναικών στην αποκατάσταση των προσφύγων
- ✓ τους στόχους και τα χαρακτηριστικά του φεμινιστικού κινήματος στη γέννηση του ως και την περίοδο του Μεσοπολέμου
- ✓ ότι οι προσπάθειες για επαγγελματική κατάρτιση και αποκατάσταση των γυναικών προσέκρουαν, αλλά και βασίζονταν στις στερεοτυπικές αντιλήψεις για τον κοινωνικό ρόλο και τις εγγενείς ιδιότητες που αποδίδονταν στο γυναικείο φύλο
- ✓ ότι η αποκατάσταση των προσφυγισσών εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο των προσπαθειών για τη χειραφέτηση της γυναίκας

Μ Α Θ Η Μ Α Τ Ι Κ Α

«ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ» Διασύνδεση μαθηματικών, επιστήμης και τεχνολογίας μέσα από μηχανικές κατασκευές στο πνεύμα του STEM

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90'

Επιστημονικοί υπεύθυνοι: Άρης Μαυρομάτης, Μαθηματικός, Διδάσκων στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Απόστολος Παπανικολάου, Μαθηματικός, Ερευνητής της Διδακτικής Μαθηματικών Msc

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «**ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ**» είναι μια διαθεματική εκπαιδευτική πρόταση, στο πλαίσιο και τη γενικότερη αντίληψη της διεθνούς εκπαιδευτικής πρακτικής, γνωστής με το ακρωνύμιο **STEM**, όπου αυστηρές επιστημονικές έννοιες από την επιστήμη (Science), την τεχνολογία (Technology), τη μηχανική (Engineer) και τα μαθηματικά (Mathematics) προσεγγίζονται συνδυαστικά και χωρίς σύνορα. Η γενικότερη ιδέα της σύγχρονης αντίληψης του STEM έχει τις ρίζες της στην Προσωκρατική Φιλοσοφική σκέψη, όπου η γνώση δεν περιχαρακωνόταν σε τομείς, αλλά αποτελούσε συνισταμένη των τομέων αυτών μέσα από τη διαρκή αλληλεπίδρασή τους. Ο όρος STEM έχει προταθεί το 2000 από το Εθνικό Ίδρυμα Επιστημών (NSF) των ΗΠΑ, ως εκπαιδευτικό μεταρρυθμιστικό πρότυπο διδασκαλίας και έχει την ευελιξία να προσαρμόζεται στα διαφορετικά πολιτιστικά και

πολιτισμικά περιβάλλοντα του κάθε τόπου, χωρίς να απομακρύνεται από τον κύριο στόχο του που είναι η απόκτηση ουσιαστικής γνώσης.

Εξέλιξη του προγράμματος

- Οι μαθητές εργάζονται ομαδοσυνεργατικά σε τετραμελείς ομάδες. Κάθε ομάδα έχει στη διάθεσή της από μια συσκευασία με το ίδιο εκπαιδευτικό υλικό. Χρησιμοποιώντας ειδικά λειτουργικά συστήματα δόμησης, κατασκευάζουν μηχανικά συστήματα και εξερευνούν τον τρόπο λειτουργίας τους.
- Ανακαλύπτουν νόμους που διέπουν τη Μηχανική, την Ακουστική και τον Ηλεκτρισμό, ξεκινώντας πάντα μέσα από μια διαισθητική αντίληψη για τα φυσικά φαινόμενα. Η κίνηση, η δύναμη, η ισορροπία, οι μοχλοί, τα γρανάζια, η περιοδικότητα είναι κάποια από τα θέματα τα οποία μελετούν.
- Η ανάγκη βαθύτερης κατανόησης και πρόβλεψης της τελικής κατασκευής, αναδεικνύει ως φυσική αναγκαιότητα τη μαθηματική μοντελοποίηση, εισάγοντας έτσι τους διδασκόμενους σε βασικές έννοιες των μαθηματικών, που αναδεικνύονται με απόλυτα φυσιολογικό και βιωματικό τρόπο.

Σκοπός του προγράμματος: Μέσα από τα διαδοχικά βήματα που απαιτούνται για την ολοκλήρωση της κατασκευής τους, αντιλαμβάνονται την αναγκαιότητα του κάθε επόμενου βήματος, το οποίο θα πρέπει να στηρίζουν λογικά, συγκροτώντας έγκυρους και ορθούς συλλογισμούς, ανακαλύπτουν τη γνώση μέσα από μια βιωματική διαδικασία, κατανοούν την αναγκαιότητα της θεωρίας στην οποία οφείλει να επεκτείνεται οτιδήποτε εμπειρικό προκειμένου να έχει καθολική ισχύ.

Στόχοι του προγράμματος

Ο στόχος αυτού του προγράμματος είναι να εισάγει τους μαθητές με βιωματικό τρόπο και μέσα από ένα παιγνιώδες, διαδραστικό και ευχάριστο περιβάλλον σε κατάλληλα επιλεγμένες για την ηλικία τους επιστημονικές έννοιες. Επίσης αποσκοπεί να εισάγει τους εκπαιδευτικούς σε μια σύγχρονη αντίληψη συγκρότησης διδακτικών πρακτικών, των οποίων θεμελιώδες υπόστρωμα είναι η έρευνα, για το πώς λειτουργεί ο πραγματικός κόσμος.

ΧΗΜΕΙΑ

ΣΤΙΧΟΙ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΒΑΦΗ ΜΕ ΤΗΝ ΜΑΤΙΑ ΕΝΟΣ ΧΗΜΙΚΟΥ

A. ΠΟΙΗΜΑ «ΒΡΟΧΗ»

(B' & Γ' τάξεις) Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90'

Σχεδιασμός – Υλοποίηση: Ευδοκία Πατσιλινάκου, Χημικός, Phd

Στο πρόγραμμα αυτό χρησιμοποιούμε ένα από τα «κρυμμένα ποιήματα» του Καβάφη, «Βροχή», ως σενάριο εκπαιδευτικής πρακτικής για να κατανοήσουν οι μαθητές τη σημασία του νερού ως ένωση της ζωής στον πλανήτη Γη.

Ο ενθουσιασμός των νέων σε αντίθεση με την πλήξη και την αδράνεια του γήρατος περιγράφονται από τον ποιητή απλά και με ακρίβεια. Η μαγεία είναι ότι καθώς αγγίζουμε κάθε στίχο του ποιήματος ανακαλύπτουμε ένα φαινόμενο ή μια ιδιότητα που οφείλεται στο νερό. Η μεγαλοφυΐα του ποιητή αποδεικνύεται από το γεγονός ότι χρησιμοποίησε τις φυσικές ιδιότητες του νερού για να περιγράψει μια ποικιλία συναισθημάτων. Έχουμε αναπτύξει δύο σενάρια εκπαιδευτικής πρακτικής που σχετίζονται με τις φυσικές ιδιότητες του νερού με «ποιητική ματιά».

Το πρώτο σενάριο, με τίτλο «Τα τριχοειδή φαινόμενα με τη ματιά του Καβάφη» αναφέρεται στις ιδιότητες του νερού ως ένα θαυμαστό υγρό της ζωής (τριχοειδή φαινόμενα, ώσμωση, φωτοσύνθεση) και πώς αυτό λειτουργεί ως μέσο μεταφοράς των θρεπτικών συστατικών για τα φυτά. Το δεύτερο σενάριο, με τίτλο: «Ο Καβάφης ζωγραφίζει με στίχους τη βροχή» αφορά στην ιδιότητα του νερού να κατακρημνίζεται ως βροχή, η οποία είναι το τέλος και η αρχή ενός επαναλαμβανόμενου κύκλου (κύκλος νερού).

Εξέλιξη του προγράμματος

Μελετώνται οι συμβολισμοί στο ποίημα βροχή και αναπτύσσονται δύο σενάρια διδακτικής πράξης, τα οποία αφορούν σε μία διδακτική προσέγγιση με ποιητική ματιά. Η αξία του ποιήματος «Βροχή» αποδεικνύεται με κάθε στίχο και η ευφυΐα του ποιητή αποκαλύπτεται καθώς περιγράφει βιώματα και συναισθήματα συμβολίζοντάς τα με ιδιότητες του νερού.

Εφαρμογή - Πειράματα

Εκτελούνται κλασικά πειράματα με το νερό εμπνευσμένα από τους καθαφικούς στίχους.

Περιγράφονται τα δύο σενάρια, καθώς και τα αντίστοιχα πειράματα.

Οι ιδιότητες του νερού που μελετώνται είναι: τα τριχοειδή φαινόμενα, η ώσμωση, ο κύκλος του νερού, ο ρόλος του νερού στη λειτουργία της φωτοσύνθεσης, επιφανειακή τάση, πυκνότητα νερού και πάγου, μοριακή δομή υγρού νερού, δομή του πάγου, το νερό ως διαλύτης και ως μέσον διασποράς.

ΑΠΟ ΤΟ ΦΛΟΓΙΣΤΟΝ ΣΤΗ ΦΛΟΓΑ ΤΟΥ ΚΕΡΙΟΥ

(Β΄ & Γ΄ τάξεις) Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Σχεδιασμός – Υλοποίηση: Ευδοκία Πατσιλινάκου, Χημικός, Phd

Η αιώνια περιέργεια του ανθρώπου για την εξερεύνηση του κόσμου, μια περιέργεια που ξεκίνησε ως φυσική ανάγκη και θέληση για επιβίωση, είναι εκείνη που θεμελίωσε τις επιστήμες. Καμία επιστήμη δεν αρκεί από μόνη της για τη συστηματική διερεύνηση ενός φαινομένου και είναι αδόκιμο να θεωρηθεί μια επιστήμη σπουδαιότερη από μια άλλη!

Ταξιδεύοντας στο μακρινό παρελθόν, βλέπουμε μπροστά μας τον άνθρωπο των σπηλαίων να ανακαλύπτει τη φωτιά και να εντυπωσιάζεται από τη δύναμή της. *Η καύση είναι η χημική αντίδραση που οδήγησε την ανθρωπότητα από την προϊστορία στην ιστορία.* Με τη φωτιά ο άνθρωπος ένωσε την θαλπωρή της θερμότητας, είδε τη λάμψη του φωτός και γεύτηκε τη μαγειρεμένη τροφή του. Άρχισε να κατεργάζεται τα μέταλλα και να κατασκευάζει εργαλεία και διάφορα αντικείμενα. Αυτά τον βοήθησαν στην εκμετάλλευση της γης και των ζώων, στην ανάπτυξη του εμπορίου και της τεχνολογίας. Με αυτά δημιούργησε τη γραφή κι έτσι μπόρεσε να διαφυλάξει τη γνώση μέσα στους αιώνες. Θεμελιώθηκε μια επιστήμη με πολλαπλά πρόσωπα: Η περιήγηση του νου και των αισθήσεων στους χημικούς κήπους, προκαλεί αυθόρμητα επιφωνήματα έκπληξης και θαυμασμού. Ένα πολύ μικρό μέρος αυτής της επιστήμης διδάσκεται και στις σχολικές αίθουσες.

Φωτιά ή πυρ χαρακτηρίζεται γενικά το φαινόμενο της ανάφλεξης ενός υλικού κατά το οποίο παράγεται θερμότητα και φως (φλόγα). Με τον όρο καύση, χαρακτηρίζουμε ένα μεγάλο αριθμό χημικών φαινομένων, που ως κοινό χαρακτηριστικό έχουν τη γρήγορη οξείδωση μιας ουσίας, με ταυτόχρονα παραγωγή θερμότητας (εξώθερμη αντίδραση). Από χημική άποψη, η καύση είναι η ταχεία αντίδραση μιας χημικής ουσίας με το οξυγόνο. Η φωτιά αποτελεί στάδιο μετατροπής μιας ποσότητας ύλης και προέρχεται από εξώθερμες χημικές αντιδράσεις.

Ένα υλικό που "αρπάζει" εύκολα φωτιά ονομάζεται *εύφλεκτο υλικό*. Αν ένα εύφλεκτο υλικό χρησιμοποιείται για τη παραγωγή καύσης, τότε αυτό χαρακτηρίζεται καύσιμο. Μια φωτιά ξεκινάει όταν ένα εύφλεκτο ή καύσιμο υλικό, με την παρουσία οξυγόνου ή κάποιου άλλου οξειδωτικού παράγοντα, βρεθεί σε κατάλληλη θερμοκρασία. Αυτή η κατάλληλη θερμοκρασία ονομάζεται *θερμοκρασία ανάφλεξης* ή σημείο ανάφλεξης, που είναι διαφορετικό για κάθε υλικό.

Η φωτιά είχε και έχει μεγάλη σημασία για τον άνθρωπο. Είναι η ζωή, η ενέργεια, η λάμψη, το φως και η αισιοδοξία. Προκαλεί ενθουσιασμό, ορμή και μαχητικότητα. Συγχρόνως είναι η ζεστασιά, η θαλπωρή και η αγαλλίαση. Όμως έχει και καταστροφικές ιδιότητες. Τότε προκαλεί πανικό, τρόμο, θυμό, αγανάκτηση και αφανισμό. Μπορεί να διαλύσει κάθε μορφή ζωής και να οδηγήσει στο χάος. Σε όλους τους αρχαίους πολιτισμούς η φωτιά ανήκει στα τέσσερα βασικά στοιχεία (είδη ενέργειας): Γη, Αέρας, Νερό και Φωτιά.

Εφαρμογή - Πειράματα

Κερί και φλόγα (καύση παραφίνης, φυτίλι κεριού, φαινόμενα που λαμβάνουν χώρα, ανατομία της φλόγας). Το σπίρτο που ανάβει... μόνο του;

ΒΙΟΛΟΓΙΑ

ΜΙΑ ΜΕΡΑ ΣΤΗ ΖΩΗ ΕΝΟΣ ΓΟΝΙΔΙΟΥ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90'

Εισηγήτρια: Ελένη Κόνιαρη, Μεταδιδακτορική ερευνήτρια, Μοριακή Βιολόγος

Τα νουκλεϊνικά οξέα είναι μακρομόρια που μετέχουν στη μεταφορά γενετικών πληροφοριών από γενιά σε γενιά και στην έκφραση αυτής της πληροφορίας μέσω της σύνθεσης πρωτεϊνών. Υπάρχουν δύο κατηγορίες νουκλεϊνικών οξέων, τα ριβονουκλεϊνικά (RNA) και τα δεσοξυριβονουκλεϊνικά οξέα (DNA). Το γενετικό υλικό των περισσότερων οργανισμών αποτελείται από DNA, εξάίρεση αποτελούν μόνο ορισμένοι ιοί (ρετροϊοί) που αντί για DNA έχουν RNA ως γενετικό τους υλικό. Σήμερα μπορεί να γνωρίζουμε όλες τις βάσεις από τις οποίες αποτελείται ένα DNA μόριο, εφαρμόζοντας την αλληλουχία. Τα γονίδια περιέχουν οδηγίες που ελέγχουν την ανάπτυξή μας και τον τρόπο που δουλεύει το σώμα μας. Επιπλέον, είναι υπεύθυνα για πολλά από τα χαρακτηριστικά μας, όπως το χρώμα των ματιών, την ομάδα αίματος και το ύψος. Επίσης, τελευταίες μελέτες δείχνουν ότι η δραστηριότητά τους μπορεί να αλλάξει ανάλογα με τον τρόπο σκέψης μας.

Στο πρόγραμμα θα παρουσιαστεί ο ρόλος του DNA στην κληρονομικότητα, πώς λειτουργούν τα γονίδια, πώς μεταφέρονται οι γενετικές πληροφορίες από γενιά σε γενιά, πώς δημιουργείται ένα γενεαλογικό δέντρο και θα διερευνηθεί αν ένα γονίδιο μπορεί να αλλάξει τη «συμπεριφορά» του.

Εξέλιξη του προγράμματος

Αρχικά, με τη συμβολή οπτικοακουστικού υλικού θα παρουσιαστούν οι έννοιες του γονιδίου και της κληρονομικότητας μέσω θεωρητικής προσέγγισης, ενώ μέσα από μια βιωματική εκπαιδευτική δραστηριότητα θα έχουν την ευκαιρία να φτιάξουν μόνοι τους το δικό τους γενεαλογικό δέντρο. Με την εφαρμογή σταυρόλεξων θα εξασκήσουν τις γνώσεις τους και την κριτική τους ικανότητα ενώ θα μνηθούν και σε πειραματικές διαδικασίες αφού θα έχουν την ευκαιρία να απομονώσουν σε πραγματικό χρόνο DNA από φρούτα και λαχανικά. Επιπλέον, με τη μοντελοποίηση του βασικού δόγματος Βιολογίας αντιγραφή-> μεταγραφή-> μετάφραση θα έχουν τη δυνατότητα να κατανοήσουν τα στάδια της γονιδιακής έκφρασης, ενεργοποιώντας τη δημιουργικότητα τους.

Στόχοι του προγράμματος

- ✓ Θα διερευνηθούν οι έννοιες του γονιδίου, του γενετικού υλικού, της κληρονομικότητας.
- ✓ Θα αποτυπωθεί η γονιδιακή δραστηριότητα και συμπεριφορά.
- ✓ Θα αναπτυχθεί το ενδιαφέρον των μαθητών μέσω πειραματικής διαδικασίας.
- ✓ Θα αναπτυχθεί η κριτική και συνδυαστική σκέψη μέσω της βιωματικής δράσης.

ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ – ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ – ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

ΑΣ ΓΝΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΡΟΜΠΟΤ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ!

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 – 90´

Εισηγητές: Δρ. Θαρρενός Μπράτισης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας
Δημήτρης Ζιούζιος, Υποψήφιος Διδάκτωρ Ρομποτικής Πανεπιστημίου Δυτικής
Μακεδονίας

Η επιστήμη της πληροφορικής και της ρομποτικής αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της σύγχρονης κοινωνίας. Ολοένα και περισσότεροι αυτοματισμοί και ρομποτικά συστήματα χρησιμοποιούνται από τους ανθρώπους σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής, από την καθημερινότητα μέχρι και την εργασία. Οι νέοι άνθρωποι βρίσκουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην ανάπτυξη τέτοιων συστημάτων τα οποία αυξάνουν την ποιότητα ζωής τους.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα αναφέρεται στην επαφή των μαθητών με ρομποτικά συστήματα νέας γενιάς, ώστε να βιώσουν τον τρόπο με τον οποίο προγραμματίζονται και μπορούν να αξιοποιηθούν. Ο τρόπος με τον οποίο γίνεται η επικοινωνία ανθρώπου-ρομπότ αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα σημεία στη ρομποτική επιστήμη και δίνει μια διαφορετική οπτική ανάπτυξης αυτών των συστημάτων. Προκειμένου οι νέοι να βλέπουν τα ρομπότ ως ένα σύγχρονο εργαλείο είναι απαραίτητο να έρθουν κοντά στην ανάλυση τέτοιων συστημάτων αιχμής.

Εξέλιξη του προγράμματος

- Πραγματοποιείται μια σύντομη αναφορά σχετικά με τον τρόπο που επικοινωνεί το ρομπότ με τον άνθρωπο
- Πραγματοποιείται επίδειξη προγραμματισμού των ρομπότ (θα αξιοποιηθούν κυρίως ένα ρομπότ ειδικά σχεδιασμένο από το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας και το ανθρωποειδές NAO)
- Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και τους δίνονται διαφορετικά σενάρια, με βάση τα οποία καλούνται να προγραμματίσουν τα ρομπότ
- Οι ομάδες θα πρέπει να συσχεφθούν και να προτείνουν την βέλτιστη λύση με την βοήθεια των εκπαιδευτικών
- Η κάθε ομάδα παρουσιάζει τη δική της λύση

Στόχοι του προγράμματος

- ✓ Να έρθουν οι μαθητές σε επαφή με τα ρομπότ
- ✓ Να αντιληφθούν οι μαθητές τον τρόπο με τον οποίο προγραμματίζεται ένα ρομπότ
- ✓ Να αναπτυχθεί η κριτική σκέψη και η ευρηματικότητα των μαθητών
- ✓ Να αναπτυχθεί η συνεργασία μεταξύ των μαθητών
- ✓ Να γνωρίσουν τα παιδιά σύγχρονες και καινοτόμες ρομποτικές συσκευές και να εξοικειωθούν με τον προγραμματισμό τους

ΤΟ ΑΧΑΝΕΣ ΚΥΒΕΡΝΟΣΥΜΠΑΝ: ΚΙΝΔΥΝΟΙ, ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Σχεδιασμός – Υλοποίηση: Εξειδικευμένα στελέχη, Αξιωματικοί Ειδικών Καθηκόντων Πληροφορικής και Υγειονομικού, Ψυχολόγοι της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος

Η μεγάλη ανάπτυξη του τομέα της πληροφορικής και η αυξημένη συμμετοχή των πολιτών στη νέα εποχή της Κοινωνίας της Πληροφορίας, επέφεραν σημαντικά τεχνολογικά επιτεύγματα και εξυπηρετήσεις στην κοινωνία, που αφενός διευκολύνουν την καθημερινότητα, αφετέρου δημιουργούν πεδίο κατάλληλο και για την εμφάνιση μορφών εγκληματικής δραστηριότητας με τη χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών.

Ειδικά στην εποχή που διανύουμε, η πανδημία του COVID-19 και η ανάγκη για την απρόσκοπτη συνέχιση της λειτουργίας του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, επιτάχυνε τον ψηφιακό μετασχηματισμό τους προκειμένου να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα αξιοποιώντας τεχνολογίες απομακρυσμένης πρόσβασης. Στον εκπαιδευτικό τομέα εφαρμόστηκε η τηλεεκπαίδευση αξιοποιώντας τις ώριμες τεχνολογίες ομαδικών τηλεδιασκέψεων και διαμοιρασμού υλικού, ώστε να διασφαλιστεί η συνέχεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Έτσι ακόμη και παιδιά κάθε ηλικίας, ξεκινώντας από 4 ετών, συμμετέχουν σε πολλές από αυτές τις δραστηριότητες «συνδεδεμένα ψηφιακά».

Επομένως, καθίσταται σαφής η ανάγκη για εκπαίδευση των πολιτών στις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών και της ασφαλούς χρήσης αυτών και ενσωμάτωση αυτής στην εκπαιδευτική διαδικασία, από τις πρώτες κιόλας βαθμίδες.

Το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας συμμετέχει δια της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος στα εκπαιδευτικά προγράμματα του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη, έχοντας ως στόχο την **ενημέρωση μαθητών, γονέων, εκπαιδευτικών**, για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των κινδύνων που σχετίζονται με τις νέες τεχνολογίες, τις διαδικτυακές αγορές, τα φαινόμενα διαδικτυακής βίας, τους κινδύνους που ελλοχεύουν στις ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης, κ.ά. γιατί Με την εξέλιξη της τεχνολογίας προκύπτουν καθημερινά νέες μορφές κυβερνοεγκλήματος.

Μέσα από την **προβολή επικαιροποιημένου διαδραστικού υλικού**, το οποίο συνοδεύεται από σύγχρονο οπτικοακουστικό υλικό, και μέσα από τη συζήτηση με εξειδικευμένα στελέχη της Υπηρεσίας στον τομέα της Πληροφορικής, της Νομικής, των Οικονομικών και της Ψυχολογίας δίνεται η δυνατότητα στους πολίτες και ιδιαίτερα στα παιδιά, τους ψηφιακούς πολίτες του μέλλοντος, να αναγνωρίσουν τις επισφαλείς συμπεριφορές που μπορούν να εκδηλωθούν μέσω διαδικτύου.

Στόχος είναι η μεταφορά των πραγματικών εμπειριών της Υπηρεσίας μας μέσα από την καθημερινή επαφή με τους πολίτες ώστε να επιτευχθεί η θωράκιση της ευαίσθητης ηλικιακής ομάδας των παιδιών και των εφήβων, καθώς οι ενημερωμένοι χρήστες μπορούν να χρησιμοποιήσουν με ασφάλεια το διαδίκτυο.

Οι θεματολογίες διαφοροποιούνται ανάλογα με το κοινό και αφορούν:

- την αποστολή της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος,
- τις διαδικτυακές απειλές και μέτρα προστασίας,
- τα αδικήματα και τρόπους που αυτά διαπράττονται μέσω διαδικτύου,
- το φαινόμενο του διαδικτυακού εκφοβισμού (Cyberbullying)
- τις κυβερνοεπιθέσεις ενάντια σε πληροφοριακά συστήματα και την ψηφιακή υποκλοπή δεδομένων,
- τα διαδικτυακά τυχερά παίγνια και τον εθισμό,
- τον σεξουαλικό εκβιασμό και εξαναγκασμό μέσω διαδικτύου και το sexting,
- την παρουσίαση της ενημερωτικής καμπάνιας SAY NO, ενάντια στον σεξουαλικό εκβιασμό και εξαναγκασμό, ανηλίκων και ενηλίκων, μέσω του διαδικτύου,
- τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (Social Media).

Θ Ε Α Τ Ρ Ο - Θ Ε Α Τ Ρ Ι Κ Η Α Γ Ω Γ Η

ΕΝΑΣ ΚΥΚΛΟΣ ΧΩΡΙΣ ΚΙΜΩΛΙΑ: Κάπως έτσι γεννήθηκε το θέατρο

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90'

Εισηγητής: Νίκος Νίκας, Φιλολόγος, Καθηγητής Υποκριτικής, Ηθοποιός

Η αίσθηση του κύκλου του «καθόμαστε όλοι γύρω – γύρω» και έτσι αρχίζει να δημιουργείται η ανάγκη «να γνωριστούμε» από την αρχή. Τα μάτια θα «παίξουν» με τα βασικά συναισθήματα και τις καθημερινές διαθέσεις: χαρά, λύπη, φόβος, θυμός, αγάπη, μίσος. Αμέσως μετά το όνομα κάθε παιδιού ξεχωριστά θα γίνει αφορμή να οροθετηθεί η πραγματική του υπόσταση μέσα από το σύνολο των συμμαθητών του. Πώς μας βλέπουν οι άλλοι; Τι βλέπουμε εμείς;

Και ακριβώς στο σημείο αυτό αρχίζει το παιχνίδι της αφήγησης μιας ιστορίας που θα φτιάχεται κάθε φορά από τα ίδια τα παιδιά. Όμως οι ιστορίες έχουν ανάγκη τα πρόσωπα για να ζωντανέψουν.

Εδώ αρχίζει τα θέατρο με την κυτταρική του μορφή: Κάποιος απαντάει κάτι σε κάποιον. Έτσι τα παιδιά χωρίς να το καταλάβουν θα αρχίσουν να μπαίνουν σε ρόλους. Οι ρόλοι αυτοί με τη σειρά τους θα «ζητήσουν» κάποια βασικά στοιχεία μεταμόρφωσης: ένα μαντήλι, ένα καπέλο, ένα σεντόνι, ένα ζευγάρι γάντια, γυαλιά κ.ά. Έτσι ο κόσμος της σκηνής αρχίζει να διαμορφώνεται «αυτόματα» σε μια άλλη πραγματικότητα.

Οι ρόλοι όμως χρειάζονται «καθοδήγηση». Έτσι κάποια παιδιά αναλαμβάνουν να «σκηνοθετήσουν» τους ρόλους. Και να!!! Κάναμε θέατρο γιατί

- Φτιάξαμε την ιστορία
- Ζωντανέψαμε τα πρόσωπα
- Δημιουργήσαμε σκηνικό χώρο
- Χρησιμοποιήσαμε σκηνοθέτη

Ένα devised project που διαμορφώνεται κάθε φορά διαφορετικά ανάλογα με την κάθε φορά διαφορετική ματιά της κάθε ομάδας. Ένας ολόφρεσκος τρόπος να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με τα βασικά συστατικά του θεάτρου χωρίς να το «διδασκούν».

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΗΛΙΟΙ. ΧΩΡΟΣ, ΧΡΟΝΟΣ, ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγήτρια: Αναστασία Κουμίδου, Σκηνοθέτις, Καθηγήτρια Υποκριτικής, Ιστορίας και Δραματολογίας

Η εξερεύνηση της επικοινωνίας, της προσωπικής έκφρασης, της αντίληψης του ιδιωτικού και συλλογικού χώρου και χρόνου, της ομαδικής δημιουργίας μέσα από την προφορικό αλλά και την σωματικό λόγο είναι η διαδρομή που ακολουθούμε στην θεατρική μας εκπαίδευση. Στην παιδική μας ηλικία έχουμε από τη φύση μας τα παραπάνω υλικά σε αφθονία. Ωστόσο, κάπου στην ηλικία των 12 έως 16 χρονών με τις αυξημένες κοινωνικές συμβάσεις, τις σχολικές απαιτήσεις, τις ορμονικές διαταραχές οι διάλογοι της επικοινωνίας και της δημιουργίας αλλοιώνονται.

Με βασικές ασκήσεις κίνησης, λόγου και επικοινωνίας που χρησιμοποιούμε στο θέατρο κατά την διάρκεια των 90΄ λεπτών, δημιουργούμε τις συνθήκες στις μαθήτριες και τους μαθητές να ανακαλύψουν με δυναμικό τρόπο το σώμα τους και την φωνή τους μέσα στον χώρο και τον χρόνο φαντασία και να λειτουργήσουν μέσα από την συνεργασία και την διάδραση.

Εξέλιξη του προγράμματος

- Δουλεύοντας με τον Χώρο.
- Πραγματικός Χώρος & Φανταστικός Χώρος.
- Ο χώρος μεταξύ των ανθρώπων και η δυναμική του Χώρου στην επικοινωνία των ανθρώπων.
- Ο Χώρος σε σχέση με τον Χρόνο.
- Η δυναμική του Χρόνου (ρυθμός, παύσεις, ταχύτητα) στην επικοινωνία των ανθρώπων.
- Δημιουργία ομαδικής συνεργασίας (ensemble work) μέσω παιχνιδιών που επινοεί η ομάδα.

Στόχος του προγράμματος

Μέσα από την κορωνίδα των τεχνών, την θεατρική τέχνη, οι μαθήτριες και οι μαθητές θα δημιουργήσουν τη δική τους διαδρομή αναζήτησης και ανακάλυψης. Καλλιεργούμε την ενσυναίσθηση, την επικοινωνία, την φαντασία, την έκφραση και εξελίσσουμε τα προσωπικά και ιδιαίτερα υλικά κάθε μαθήτριας και μαθητή ενώ ταυτόχρονα δίνουμε έναυσμα στην συλλογικότητα και την ομαδική συνεργασία. Ο στόχος είναι να δημιουργηθούν εκείνες οι συνθήκες που μεταξύ άλλων θα τονώσουν την αυτοπεποίθηση στον σωματικό και προφορικό λόγο, την συνεργασία, την δημιουργική αντίληψη του χώρου και του χρόνου, την διάδραση.

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

SOCIAL MEDIA ΚΙ ΕΓΩ Η ΕΓΩ ΚΑΙ SOCIAL MEDIA; ΠΟΙΟΣ ΕΧΕΙ ΤΕΛΙΚΑ ΤΟ ΠΑΝΩ ΧΕΡΙ;

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90'

Εισηγήτρια: Αικατερίνη Σοφianoπούλου, MSc in Stress Management, Ψυχολόγος

Ζούμε σε έναν κόσμο όπου σχεδόν κάθε έφηβος έχει πρόσβαση στα Social Media. Αυτό το επίπεδο συνδεσιμότητας έχει ανοίξει πολλές πόρτες στον τρόπο επικοινωνίας και δικτύωσης, στην ψυχαγωγία, στην ανάγκη έκφρασης και υποστήριξης. Η απόκτηση "likes" σε φωτογραφίες, δημοσιεύσεις ή σχόλια στον εικονικό κόσμο μπορεί να φέρει μια ισχυρή αίσθηση ολοκλήρωσης και αποδοχής από την κοινότητα, εγείρει όμως ερωτήματα σχετικά με τον αρνητικό αντίκτυπο που μπορεί να έχει στη διαμόρφωση του νου και την εικόνα εαυτού και τελικά στην ικανοποίηση που θα αντλεί ο νεαρός ενήλικας από τη ζωή.

Μεθοδολογία: Μέσα από τη χρήση βίντεο, βιωματικών ασκήσεων και τη συζήτηση σε ομάδες, οι έφηβοι θα ανακαλύψουν πώς διαμορφώνεται η προσωπική ταυτότητα και πώς να επικοινωνούν-σχετίζονται με τον άλλον, μέσα (και) από τον διαδικτυακό κόσμο, πώς να φτιάχνουν την δική τους ασπίδα προστατεύοντας τον ψυχολογικό τους κόσμο και

Στόχοι του προγράμματος

- ✓ Ευαισθητοποίηση σχετικά με την αρνητική επίδραση των social media στην εικόνα του σώματος και στην διαμόρφωση της προσωπικής ταυτότητας
- ✓ Πώς να προστατέψουν τον ψυχολογικό τους κόσμο και να χρησιμοποιούν τα social media προς όφελός τους
- ✓ Τρόποι να χτίσουν υγιή αυτοεκτίμηση

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΡΑΣΗ – ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ

ΕΙΝΑΙ ΤΟΣΟ ΔΥΣΚΟΛΟ ΝΑ ΠΑΙΡΝΟΥΜΕ ΜΑΖΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ;

Η οργάνωση των συνελεύσεων στην τάξη και στο σχολείο

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγητής: Γιώργος Μόσχος, Νομικός, Εμπειρογνώμονας δικαιωμάτων του παιδιού, Συνήγορος του Παιδιού (Ιούλιος 2003 - Ιανουάριος 2018)

Αξιοποιώντας υποθετικά σενάρια με ζητήματα και προβλήματα σχετικά με τη σχολική ζωή, τα παιδιά καλούνται αρχικά να λειτουργήσουν σε επίπεδο εικονικής συνέλευσης τάξης και στη συνέχεια σε επίπεδο εικονικής συνέλευσης σχολείου για να πάρουν αποφάσεις σχετικά με τη διαχείρισή τους. Διατυπώνονται από τα παιδιά προτάσεις σχετικά με την καλύτερη δυνατή λειτουργία των σχολικών συνελεύσεων και γενικότερα την λήψη αποφάσεων στον χώρο του σχολείου με συμμετοχή των μαθητών – μαθητριών. Γίνεται αναφορά στην υπάρχουσα νομοθεσία και σε πρακτικές που έχουν ήδη αναπτυχθεί σε διάφορα σχολεία. Η συνάντηση καταλήγει σε συζήτηση που περιστρέφεται γύρω από τη σχολική δημοκρατία και τους παράγοντες που μπορούν να την ενισχύουν.

Μεθοδολογία: Χρησιμοποιείται συμμετοχική και ομαδοσυνεργατική μεθοδολογία, αξιοποιούνται παιχνίδια ομάδας, διαδικασίες εικονικής συνέλευσης, και δίνονται πληροφορίες με ευέλικτα και φιλικά προς τα παιδιά εργαλεία (διάλογος, ερωταπαντήσεις, έντυπα τα οποία καλούνται να συμπληρώσουν και να κρατήσουν τα παιδιά)

Εξέλιξη του προγράμματος: Σπάσιμο πάγου με κινητικά παιχνίδια. Συνοπτική εισαγωγή στα άρθρα της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με τα δικαιώματα συμμετοχής και στη νομοθεσία για τις μαθητικές κοινότητες. Στα παιδιά προτείνεται η διαδικασία της εικονικής συνέλευσης και παρουσιάζονται υποθετικά σενάρια τα οποία θα συζητηθούν αρχικά σε επίπεδο τάξης (τμήματος) και στη συνέχεια σε επίπεδο σχολείου. Οι συμμετέχοντες μαθητές και μαθήτριες χωρίζονται σε μικρές ομάδες οι οποίες συνεδριάζουν παράλληλα, σε μικρούς κύκλους. Προτείνεται τα παιδιά της κάθε ομάδας να εκλέξουν συντονιστή / συντονίστρια και να συζητήσουν τα σενάρια τους σαν να ήταν πραγματικά ζητήματα προς διαχείριση. Τα παιδιά καλούνται να πάρουν αποφάσεις μέσα σε 20 λεπτά. Στη συνέχεια διεξάγεται εικονική γενική συνέλευση όλων των ομάδων - τάξεων, όπου παρουσιάζονται οι τυχόν αποφάσεις τους και συζητούνται τα κοινά θέματα, που χρειάζονται λήψη απόφασης από την ολομέλεια. Η εικονική γενική συνέλευση διαρκεί επίσης 20 λεπτά. Στη συνέχεια, γίνεται συζήτηση σχετικά με τη διαδικασία και τις δυσκολίες λήψης απόφασης τόσο σε επίπεδο τάξης όσο και σε επίπεδο σχολείου. Καταλήγοντας, στα παιδιά δίνονται καρτέλες που περιλαμβάνουν προβλέψεις της νομοθεσίας και βασικές αρχές για τη διεξαγωγή συνελεύσεων και τη λήψη αποφάσεων από μαθητές και μαθήτριες.

Στόχος του προγράμματος είναι να ευαισθητοποιηθούν τα παιδιά για τις αρχές του δημοκρατικού σχολείου, να ενημερωθούν σχετικά με τη νομοθεσία για τις μαθητικές κοινότητες και να συνειδητοποιήσουν το πώς μπορούν να διεξάγονται οι συζητήσεις / συνελεύσεις για θέματα της σχολικής ζωής και να λαμβάνονται αποφάσεις με τη συμμετοχή των μαθητών στο σχολείο. Να κατανοήσουν την ανάγκη καλής αξιοποίησης του χρόνου, διατύπωσης συγκεκριμένων και εφικτών προτάσεων και όχι γενικεύσεων και ευχολογίων, και λήψης αποφάσεων με τρόπο που να εκφράζουν στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό το σύνολο χωρίς να δημιουργούνται έριδες και αντιπαλότητες. Κρίσιμο είναι τα παιδιά να εξασκηθούν στον διάλογο, στην έκφραση και ακρόαση αντιρρήσεων, στην τροποποίηση και σύνθεση των προτάσεων. Να καταλάβουν τη σημασία και τις ευθύνες του ρόλου των συντονιστών των συζητήσεων, αλλά και τη διαδικασία ψήφισης, καταμέτρησης ψήφων και τήρησης μιας σχετικής δεοντολογίας, χωρίς προχειρότητα. Επιδιώκεται επίσης τα παιδιά να αντιληφθούν καλύτερα την αξία της τήρησης κοινά αποφασισμένων κανόνων και διαδικασιών, της ανάπτυξης του διαλόγου μέσα στον χώρο του σχολείου και της διαρκούς ενεργοποίησης και συνεργασίας των μαθητών για την αντιμετώπιση ζητημάτων της σχολικής ζωής.

ΔΕΝ ΠΕΡΙΣΣΕΥΕΙ ΚΑΝΕΙΣ: ΚΑΛΛΙΕΡΓΩΝΤΑΣ ΤΗ ΘΕΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΛΙΠΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγήτρια: Ηρώ Ποταμούση, Κοινωνιολόγος, Θεατροπαιδαγωγό, Υπ. Διδ. ΠΤΔΕ Παν/μιο Αιγαίου

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Δεν Περισσεύει κανείς: καλλιεργώντας την θετική και συμπεριληπτική συμπεριφορά» στοχεύει στην καλλιέργεια θετικών στάσεων και συμπεριφορών, εστιάζοντας στην αξία του «συν-παίξιν» και του «συν-εργάζεσθαι» αφήνοντας στην άκρη το άγχος του ανταγωνισμού και της επίτευξης της νίκης. Η συνεργασία είναι μία από τις κεντρικές αρχές και αξίες της Εκπαίδευσης για την Ειρήνη. «Αν η συνεργασία ήταν η κυριότερη μορφή συμπεριφοράς σε όλα τα επίπεδα της κοινωνίας – από την οικογένεια και τις κοινότητες έως ολόκληρα έθνη και κράτη – η ανθρωπότητα θα ήταν ένα μεγάλο βήμα πιο κοντά στην Παγκόσμια Ειρήνη».

Οι δραστηριότητες του προγράμματος αντλούνται από τη βιωματική εκπαίδευση, από κλασικά παραδοσιακά παιχνίδια, την Εκπαίδευση για την Ειρήνη κ.α. και εστιάζουν στην ευγενή άμιλλα, την συνεργασία και τη «συνενοχή». Μέσω του προγράμματος οι μαθητές παίζοντας και δημιουργώντας επεξεργάζονται βασικές αξίες της συνύπαρξης και αναστοχάζονται σε σχέση με το πως μπορούν να είναι δημιουργικοί μέσα στους ορισμένους και απαραίτητους κανόνες. Η φιλοσοφία των δραστηριοτήτων βασίζεται στην ισότητα και αφήνει στο περιθώριο την συνηθισμένη αρχή του ανταγωνισμού «εγώ είμαι καλύτερος γιατί εσύ είσαι χειρότερος».

ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΦΗΒΕΙΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγητές: Μάριος Κουκουνάρας Λιάγκης, Αναπλ. Καθηγητής ΕΚΠΑ
Ηρώ Ποταμούση, Κοινωνιολόγος, Θεατροπαιδαγωγός,
Υπ. Δρ. ΠΤΔΕ Παν/μιο Αιγαίου

Θέμα του προγράμματος είναι η περιπέτεια της εφηβείας και η αγωνιώδης διαδικασία των εφήβων να βρουν απαντήσεις στις ερωτήσεις «Ποιος είμαι;» και «Ποια είναι η θέση μου στον κόσμο;». Σε αυτό το παιχνίδι αναζήτησης απαντήσεων πρωταγωνιστικό ρόλο διαδραματίζουν οι φίλοι και η οικογένεια κάνοντας τη ζωή περισσότερο περίπλοκη για τον νέο και τη νέα. Βασικά θέματα:

- οι αλλαγές που παρατηρούνται στη μετάβαση από την παιδική στην εφηβική ηλικία
- οι σχέσεις με τους συνομήλικους και με τους γονείς στην πρώτη εφηβεία
- ο φόβος που προκαλείται από τη θυματοποίηση, τον αποκλεισμό και την απομόνωση στο σχολείο
- η ευθύνη όσων δεν συμμετέχουν ενεργά αλλά παρατηρούν περιστατικά εκφοβισμού (ανηλίκων και ενηλίκων)

Μεθοδολογία:

Σχεδιάστηκε με βάση έρευνες για την ανάπτυξη και την ψυχολογία των πρώτων εφήβων. Χρησιμοποιεί την εκπαιδευτική και παιδαγωγική εμπειρία των θεατροπαιδαγωγικών προγραμμάτων (Theater- in-Education), τα οποία παγκοσμίως παρεμβαίνουν σε εκπαιδευτικό πλαίσιο χρησιμοποιώντας το κοινωνικό θέατρο και προσεγγίζοντας, μετά από έρευνα, ευαίσθητα θέματα με συγκεκριμένα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα και βιωματικές-επικοινωνιακές τεχνικές.

Α Φ Ι Ε Ρ Ω Μ Α Σ Τ Ο Ν Μ Ι Κ Η Θ Ε Ο Δ Ω Ρ Α Κ Η

«Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΜΙΚΗΣ»

Σειρά οπτικοακουστικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων με θέμα τη ζωή και το έργο του Μίκη Θεοδωράκη

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητές: Λαοκρατία Λάκκα, Μοριακή Βιολόγος - Συγγραφέας
Γιάννης Κατωμερής, Σκηνοθέτης

«Η μουσική μου είναι αυτό που έθεσα ως στόχο να γράψω και η ζωή μου είναι ότι έγραψα, ότι μουσική έγραψα», Μίκης Θεοδωράκης, Οι Δρόμοι του Αρχάγγελου

Αυτή η φράση του συνθέτη μας οδήγησε στην ιδέα για μια σειρά εκπαιδευτικών προγραμμάτων, όπου σε κάθε συνεδρία θα επιχειρηθεί να γνωρίσουν οι μαθητές το έργο, την προσωπικότητα και την διαδρομή μιας ζωής του συνθέτη, ποιητή και συγγραφέα

Μίκη Θεοδωράκη. Οδηγός οι μνήμες, οι στιγμές και ο λόγος του Μίκη που μας καθόρισε, όπως το ίδιο έπραξε και με το έργο του για την Ελλάδα και τον κόσμο.

Κάθε εκπαιδευτική συνάντηση θα έχει τη δομή μιας οπτικοακουστικής εμπειρίας. Είναι ο μοναδικός τρόπος να γνωρίσουμε τον Μίκη.

Συντονιστές αυτού του οπτικοακουστικού δρώμενου κινηματογράφου και μουσικής – οπτικοακουστικού εκπαιδευτικού μαθήματος θα είναι η Λαοκρατία Λακκά συνοδοιπόρος του Μίκη Θεοδωράκη από το 196 και ο Γιάννης Κατωμερής, σκηνοθέτης.

Παρόν ο ίδιος ο Μίκης Θεοδωράκης μέσα από τις δύο αυτοβιογραφικές δραματοποιημένες ταινίες του σκηνοθέτη:

«Μίκης Θεοδωράκης - Το Χρώμα της Ελευθερίας, Ιχνηλατώντας Τα νεανικά του χρόνια του συνθέτη, 1925-1950»

«Μίκης Θεοδωράκης - Ο συνθέτης των ποιητών και των οραμάτων, 1950 έως σήμερα»

Ο λόγος των δύο εισηγητών θα εναλλάσσεται με αποσπάσματα από τις παραπάνω ταινίες που θα αποτελούν και τον άξονα κάθε εκπαιδευτικού προγράμματος. Ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα που θα συνδυάζει, την εικόνα τη μουσική, την ποίηση και το λογοτεχνικό έργο του Μίκη Θεοδωράκη, σκιαγραφώντας τη ζωή, τη δημιουργία και τον αγώνα του. Αυτά θα δένουν δημιουργικά με τις αφηγήσεις – τοποθετήσεις των συντονιστών, σχολιάζοντας, διευκρινίζοντας και απαντώντας στις ερωτήσεις των μαθητών.

Κάθε εκπαιδευτική συνάντηση, κάθε φορά θα έχει και ένα διαφορετικό καλεσμένο – έκπληξη που θα σφραγίζει με την παρουσία του, μια από τις δημιουργικές όψεις μιας προσωπικότητας που συνδυάζει σε έναν δημιουργό, τόσες πολλές παράλληλες διαδρομές καλλιτεχνικής έκφρασης.

Ο Μίκης Θεοδωράκης δεν είναι μόνο ένας συνθέτης διεθνώς αναγνωρισμένος. Είναι μια μοναδική στην ιστορία προσωπικότητα: Συνθέτης, φιλόσοφος, ποιητής, συγγραφέας, ακτιβιστής για την ειρήνη, τον Ανθρωπισμό, την Αξιοπρέπεια και τη Δημοκρατία.

Στόχος του αφιερώματος είναι ακριβώς να φωτίσει αυτήν την προσωπικότητα του «Οικουμενικού Μίκη».

Διευθύντρια ΙΑΛ: Καλή Κυπαρίσση

Υπεύθυνη εκπαιδευτικών προγραμμάτων: Ιωάννα Ρωμηού

Τηλ. επικοινωνίας: 216 900 3722, 216 900 3700

Ηλεκτρονική διεύθυνση: education@laskaridisfoundation.org

Ιστοσελίδα: www.laskaridisfoundation.org